

שנה
שמינית

קובץ

האור לחיים

מאמרים ושיחות
מין ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת שלח לך תשפ"ה

אמנת השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
21:21	20:22	* 19:31	ת"א
21:18	20:22	19:31	חיפה
21:22	20:25	19:34	ב"ש
21:17	20:22	19:30	
* לנוהגים 40 דק': 19:11			

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
02-5380014 02-5000455 או בטלפון:
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת שלח לך תשפ"ה

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש במדבר

1 "לא בחיל ולא בכוח כי אם ברוחי אמר ה'".....

פרשה למעשה:

4 אם תרצה - שלח

10 תחושת הרוממות

15 חותמו של מלך

19 מראה סביבתית

"לא בחיל ולא בכוח כי אם ברוחי אמר ה'"

הבצורות, יגרש מתוכה את הנפילים
בני הענק וילחם להם בעמים העזים
היושבים בה - בני ישראל לא יתפעלו
מן הניסים.

וְרֵאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מָה הִיא וְאֵת הָעָם
הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הַחֹזֵק הוּא הַרְפָּה הַמְעֻט
הוּא אִם רָב... הַטּוֹבָה הִיא אִם רָעָה
(במדבר יג, יח-יט).

הם יתייחסו לכל המהלכים האלו
כמהלכים טבעיים,
ולא ירגישו את
עוצמת הניסים
שהקב"ה עושה
למענם.

לא כן אם תהיה להם
הכנה מוקדמת.

המרגלים ישובו
מתור הארץ ויספרו
להם: "אִפְסָ כִּי עָז
הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ
וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת
גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם",
"אֶרֶץ אֲכָלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא וְכָל הָעָם
אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשֵׁי מְדוּת".

ואז, עם הכנה נפשית שכזאת, כשיגיעו
לארץ ישראל יכירו בעוצמת הניסים
שהשיי"ת עושה עימם כשהוריש להם
את הארץ.

דברי משה רבנו למרגלים נשמעים
לכאורה תמוהים,
שכן משמע מתוכם
שמשה רבנו מטיל
ספק בטובתה של
ארץ ישראל, ארץ
שהקב"ה העיד
עליה שהיא "אֶרֶץ
זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ",
"אֶרֶץ נַחֲלֵי מַיִם
עֵינַת וְתִהְיֶה מַת יִצְאִים
בַּבֶּקֶעָה וּבְקָר", ארץ
אשר "לֹא תַחֲסֹר כֹּל
בָּהּ!"

ברם - אומר ה"חתם סופר" - משה
רבנו חשש, שאם בני ישראל ייכנסו
לארץ בלי ידיעה והכנה נפשית
מוקדמת על כל מה שקורה בה,
ובנואם לארץ הקב"ה יעשה להם
ניסים ונפלאות, יפיל את החומות

"כל הכוח של עם

ישראל הוא אך

זרק מאת ה' אשר

הנטיח להם את

הארץ..."

נעשה בכוח הבורא והוא הנלחם להם ומוריש להם את הארץ - הרי אז אין צורך לבחון ולשער את כוחם של יושבי הארץ ואין מקום לפחד ומורא כלל.

אם בני ישראל לא יידעו את כל זאת מראש, אולי רק הראשונים שבהם, אָלוֹ שיימצאו בחזית המלחמה, יראו ויידעו מהנעשה בה, אבל העם כולו לא יידע.

במלחמת ששת הימים לצבא המצרי היתה תוכנית מקיפה כנגד ישראל. המצרים אגרו מאות מטוסים, מפציצים וכלי נשק כבדים אחרים. סכנה גדולה ריחפה על תושבי המדינה, ה' ירחם.

אך הקב"ה משגיח ושומר עלינו ממרום קדשו. "וַיֵּשֶׁב בְּשָׁמַיִם יְשֻׁחָק" (תהלים ב, ד). הצבא הישראלי הפתיע את הכוחות המצריים. הוא חדר לשטח מצרים, הגיע למקום הסודי שבו הוצבו המטוסים ופוצץ אותם. בבת אחת חוסלה התוכנית המצרית. מאז וגם היום... כל קיומנו הוא בניסי

זו היתה כוונתו של משה רבינו בשליחת המרגלים, שבד בבד עם זאת שייספרו על מעלותיה וטובותיה של ארץ ישראל, שייספרו גם על האתגרים והקשיים, על עוצמת חומותיה ועוצמת האנשים הדרים בה, כדי שבני ישראל יכירו בניסים שה' יעשה להם, וייכנסו לארץ מתוך רגשות הודאה והכרת הטוב לבורא עולם שהנחיל להם אותה.

אכן, בדרך הטבע אי אפשר לנצח את יושבי הארץ בני הענקים היושבים בערים גדולות ובצורות בשמים. כל הכוח של עם ישראל הוא אך ורק מאת ה' אשר הבטיח להם את הארץ. וכאשר יידעו ישראל שהכל

להצלחת

מאיר מאור בן חיה רבקה

נסים... אין בעל הנס מכיר בניסו.

הרי אנו ככבשה בין שבעים זאבים, מוקפים מכל הצדדים בעשרות מיליוני ערבים המבקשים להשמידנו. המדינות שסביבנו אינן שוקטות על השמרים. אירן משקיעה מיליארדים בפיתוח טילים מתוחכמים שמכסים את כל שטח המדינה. יש להם את כל היכולות והאמצעים, ומה מונע מהם מלהוציא את זממם לפועל? התשובה היא אחת: הכל יד ה'. הקב"ה כובל אותם. הוא ואין בלתו!

ומהו הנשק שלנו? - "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה'" (זכריה ד, ו). אם הדבר היה תלוי בחיל ובכוח, לא היה שום סיכוי מול אויבינו הקמים עלינו לכלותנו. הם חזקים ורבים מאיתנו.

כל הכוח שלנו מול האומות הוא אך ורק כוח רוחני - "אלה בָּרַכְבּ וְאֵלֶּה בְּסוּסִים וְאֶנְחֲנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר" (תהלים כ, ח).

כשדוד המלך ניצב מול גולית, הוא אמר לו: "אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחָרֵב וּבְחֲנִית וּבְכִידוֹן, וְאֲנִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל" (שמואל א' יז, מה). זהו הנשק היחיד של עם ישראל, והוא המכריע; לא הנשק הגשמי - "וְחָרֵב אֵין בְּיַד דָּוִד" (שם, ג)!

הנשק שלנו הוא רוחני. עוד תורה, עוד מצווה, עוד תפילה, עוד צדקה, עוד חסד; עוד ישיבה, עוד כולל, עוד תלמוד תורה לתינוקות של בית רבן. אלו ה'טילים' שלנו!

אויבי ישראל מתאמנים באימוני קרב, ואנחנו מאומנים בתורה ובעבודת ה'. זהו הנשק שלנו, והוא מכריע ומכניע את כל הקמים עלינו. והוא זה שיכניעם בקרוב. הנשק הזה מחסל וממגר את כל כוחות הצבא וכלי הנשק של אויבי ישראל.

"הִפָּהּ פָּרְעוּ וְנִפְּלוּ - וְאֶנְחֲנוּ קָמְנוּ וְנִתְעוֹדֵד" (תהלים כ, ט)!

אם תרצה - שלח

הקב"ה אמר למשה "שלח לך", כביכול הדבר בא ממך ואל תערב אותי בעניין, כיון שאיני רוצה להשתתף בדבר לא טוב, היות ויכולה להיגרם מכך זילותא כלפי שמיא, כשיגידו כי ה' הורה לעשות מעשה שנוגדה ממנו תוצאה שלילית. לכן אמר הקב"ה "שלח לך" לדעתך, כי הציווי מאת ה' הגיע רק לאחר שבני ישראל באו אל משה וביקשו: "נשלחה אנשים לפגינו ונחפרו לנו את הארץ" (דברים א כב).

לכאורה יכול אדם לבוא ולתהות: אם ה' רוצה במרגלים מדוע הוא אומר למשה "שלח לך" לדעתך - ואם ה' לא רוצה במרגלים מדוע הוא אומר למשה לשולחם?

שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אַבְתָּיו תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא בָהֶם (במדבר יג, ב).

על מילים אלו הקשה ה"אור החיים" הקדוש: "צריך לדעת אומרו 'לך', ורז"ל אמרו (רש"י על הפסוק, ובסוטה לד:): לדעתך - אני איני מצוץ וכו', וקשה למה יסכים ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו ויופיע מאמרו על עצת רשעים".

אם הקב"ה מצווה את משה ואומר לו "שלח" - ודאי צריך לשלוח את המרגלים. אם כן, מדוע ה' אומר לו "לך" - לדעתך?

מבאר ה"אור החיים" הקדוש דבר חריף עד מאוד:

שהוא עצמו רוצה, הוא בעצם מאבד את תכלית הבריאה אשר נועדה כדי שהאדם יכופף את רצונותיו כלפי רצון הבורא יתברך!

הסבר נוסף מדוע ציוה ה' לשלוח את המרגלים:

בשנה השנית לצאתם של בני ישראל מארץ מצרים, הם התקרבו לתחומי ארץ ישראל. משה הציע לבני ישראל לרשת את הארץ - רֵאָה נָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ, עֲלֶה רֶשֶׁת, פְּאַשֶׁר דָּבָר ה' אֱלֹהֶי אֲבֹתֶיךָ לָךְ, אֵל תִּירָא וְאַל תַּחַת" (דברים א, כא).

אך בני ישראל לא הסכימו לכך. הם ביקשו לפני כן לבחון ולבדוק את הארץ, כדי לדעת אם כדאי להם לבוא אליה - "וַתִּקְרְבוּן אֵלַי כָּלְכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלַחָה אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיַּחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ" (שם פס' כב).

אמר להם משה: לשם מה?

אמרו לו: מפני שהקב"ה הבטיח לנו, שבשעה שניכנס לארץ ישראל

התשובה היא שה' באמת אינו רוצה במרגלים, אולם הוא אינו מעוניין לסלק את כוח הבחירה מן האדם.

על כן, היות והוא רואה כי הרשעים הללו בתוך תוכם רוצים לעשות את העבירה ולהוציא את דיבת הארץ רעה, הוא אינו מונע אותם מכך.

אמירה זו מורה על עניין יסודי בדרכי הנהגת העולם. כאשר אדם מושיט את ידו ועומד לגנוב, הקב"ה יכול בהרף עין להצמית את ידו ולמנוע ממנו לבצע את מעשה הגניבה.

אולם אם העולם היה מתנהל באופן זה, לא היה עומד בפנינו כל ניסיון, האם לעבור חלילה על דבר ה' או לציית למצוותיו - שהרי ברגע בו אדם חוטא הוא נענש, וממילא איזה שוטה ירצה להמרות את פי ה'?

כל תכלית בריאת האדם הינה על מנת לבחון האם יתמודד ויעמוד בניסיון. האם יכבוש את יצריו ויתעלה מעל עצמו או יתן דרור לתאוותיו הבהמיות והשפלות.

לכן אם אדם עושה דבר מה כיון

של הכנענים שבהם החביאו את נכסיהם.

כששמע משה רבנו את דבריהם - "וַיֵּיטֹב בְּעֵינֵי הַדֶּבֶר" (פס' כג). ובכל זאת, לא רצה לשולחם על דעת עצמו, אמר: אלך ואשאל את הקב"ה ואראה אם מסכים על ידי.

הלך משה רבנו ונמלך בשכינה. אמר לו הקב"ה: אותך הם יכולים להטעות ולרמות, שאתה בשר ודם ואינך יודע את סתרי ליבם. הם אומרים לך ששילוח המרגלים נועד כביכול כדי לדעת היכן הטמינו הכנעניים את המטמוניות. אבל אני, הבוחן כליות ולב, יודע את כוונתם האמיתית:

נמצא בה אוצרות ומטמוניות שהטמינו בה הכנענים. אולם יש חשש שכשישמעו הכנענים שאנו באים לרשת את הארץ, הם יחפרו בורות מתחת לאדמה ויחביאו שם את אוצרותיהם ומטמוניהם, וכשניכנס לארץ לא נמצא מאומה, ונמצא דבריו של הקב"ה בטלים ח"ו. לכן - אמרו ישראל - מוטב שנשלח לשם מרגלים, כדי שהם יגלו את המטמוניות של הכנענים, ואז נדע לחפור במקום שהטמינו אותם.

וזו כוונת הפסוק "ויחפרו לנו את הארץ", כלומר, נשלח אנשים שיגלו את החפירות ומקומות המחבוא

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

להם: "גם אם תראה נס - תישאר בדיוק כמו שהיית! מניסים לא חוזרים בתשובה!"

בעינינו ראינו אנשים שחוו על בשרם ניסים ונפלאות, ואפילו התעוררו קמעה מכוחם, אך ההתעוררות לא החזיקה מעמד זמן ממושך, וכעבור זמן קצר שבו להיות כבראשונה. ולא נותר מהנסים כל רושם!

לכן - אמר הקב"ה - "שלח לך" - לדעתך. אני איני מצווך דבר, אלא תלוי בדעתך וברצונך - אם תרצה "שלח".

אני זוכר שבילדותי, לאחר בר המצוה, סיפר ראש הישיבה שלי, רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, באחת משיחותיו, את הסיפור הבא:

הם רוצים לשלוח מרגלים מפני שאין להם אמונה בי; אני אמרתי להם שהארץ טובה, אך הם אינם מאמינים לי ורוצים לבדוק בעצמם את טיב הארץ.

גם לאחר כל הניסים שראו במצרים, כולל נס קריעת ים סוף המופלא בו "שָׁמְעוּ עַמִּים יִקְזָזוּן" (שמות טו, יד), יחד עם מעמד רווי ההוד שחזו במתן תורה בהר סיני, עם כל הניסים להם זכו במדבר - נשארו עדיין כאלו שלא היו שלמים באמונתם.

נתקלתי פעמים רבות באנשים שאמרו לי: "אם אני אראה בעיניים שלי נס, כאן ועכשיו, אני חוזר בתשובה, מתחיל להניח תפילין ולשמור שבת..." ואני רגיל להשיב

שבידינו, ואיננו יודעים מה יילד
יום..."

זה היה, כאמור, בשעות היום.
באותו לילה, באמצע הלילה, בשעת
לילה מאוחרת, המפקד דפק על
דלת ביתו של הרב, שהיה עדיין
ער, שקוע בתפילה, ואמר לו: "רבי!
באתי לספר לך שראיתי את הקב"ה!
כל הערבים שכל כך פחדנו מהם
ברחו על נפשם. באופן בלתי צפוי
כולם עזבו את בתיהם ונמלטו על
נפשם! אין הסבר אחר אלא שמאת
ה' הייתה זאת."

הרב שמח בליבו: "הנה עוד בעל
תשובה שמצטרף אלינו... מי
ש'ראה' את הקב"ה ישוב ללא ספק,
בתשובה שלימה..."

והנה, כעבור כמה ימים הרב השתתף

בשנת תש"ח התגוררו בחיפה הרבה
מאוד ערבים. שכונות שלמות היו
מלאות בערבים, והיהודים היו בה
מיעוט.

לעיתים קרובות היו פורצות קטטות
בין הצדדים והיהודים חיו בפחד
מתמיד. חיילים מתנדבים מההגנה
ומהאצל חֲבָרו יחד כדי להגן על
העיר.

יום אחד, סיפר ראש הישיבה,
בְּשֵׁרִיחָה של מלחמת תש"ח היה
מורגש כבר בחלל האוויר, הגיע
לישיבה מפקד צבאי בכיר, שהיה
רחוק מאוד משמירת תורה ומצוות,
ואמר לי: "רבי! תרבו בתפילות
בישיבה! המצב חמור. מלחמה
בפתח! הערבים רבים וחזקים יותר
מאיתנו! הנשק שבידיהם כפול
ומכופל עשרת מונים מהנשק

להצלחת
אורן בן עליזה

באיזושהי אסיפה שנכח בה גם אותו מפקד.

הוא התבקש לתאר מה קרה באותו לילה גורלי, והלה החל לתאר כיצד "כוחנו ועוצם ידינו עשו לנו את החיל הזה..."

באלו תכסיסים מבצעיים השתמשו, באלו מהלכים צבאיים נקטו? בקיצור: אנחנו עשינו, אנחנו נלחמנו, אנחנו הברחנו אותם מבתיהם, הכל "טבעי"...

בלילה הוא "ראה" את הקב"ה, אבל ביום שלמחרת כבר שכח ממנו...

הקב"ה הכיר את עם ישראל. הוא ידע שלמרות כל הניסים הגלויים

שראו עדיין יש כאלו שהאמונה לא נחרטה בנפשם באופן שלם ואמיתי, ואנשים אלו לא סומכים באמת שאכן ארץ ישראל טובה היא, ורוצים לדעת בוודאות מוחלטת מה קורה בה לפני שייכנסו אליה.

לכן אמר הקב"ה למשה: אם יש כאלו שמבקשים לראותה - תן להם ללכת ולראות!

"שְׁלַח לָךְ אַנְשִׁים וַיֵּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן". לזו היו כולם בעלי אמונה שלימה - לא היה צורך בכל העניין הזה, אולם מכיוון שאני יודע שהמצב אינו כך, ולא כולם בעלי אמונה שלימה, והללו רוצים לשלוח מרגלים - לכן תן להם את מבוקשם.

תחושת הרוממות

כל אדם נדרש לנהוג בשפלות הרוח, אך עם זאת עליו לזכור כי בצלם אלוקים נברא, נשמתו חלק אלו-ק ממעל, ועובדה זו מחייבת אותו להרגיש בעל ערך, וכפי שאמרו חז"ל (סנהדרין לו ע"א): "כל אחד ואחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם".

המרגלים נתבעו, אם כן, גם על חוסר האמונה בה' שגרם להם לחוש פעוטים וחסרי ערך בעיני הנפילים.

אילו היו המרגלים חדורים בהכרת ערכם העצמי כראוי למעמדם כנשיאי ישראל, ובהכרת מעלתם לפני ה' יתברך השומר ומגן עליהם תמיד - גם ענקי הארץ היו מתייחסים אליהם בכבוד ובהערכה מופלגת.

מעבר לכך, על פי דברי המדרש היו המרגלים יכולים להיראות כמלאכים בעיני בני הענק. ואכן, לו היתה זו המחשבה שלהם, יכלו הם להעפיל ולהגיע באמת עד לדרגת

ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו פחגבים וכן היינו בעיניהם (במדבר יג, לג).

המרגלים שבו מריגול של הארץ ואת רשמיהם העבירו לעם ישראל. בין הדברים תיארו את בני הענק, אשר ביחס אליהם הרגישו המרגלים כחגבים קטנים, ואף הוסיפו "וכן היינו בעיניהם", כלומר לדעתם הרגישו גם הנפילים את קטנותם.

ומובא במדרש (במדבר רבה טו, יא) שאמר הקב"ה: ויתרתי לכם על אומרכם "ונהי בעינינו פחגבים", אך איני מוותר לכם על מה שאמרתם "וכן היינו בעיניהם". כלום יודעים אתם מה עשיתי איתכם בעיניהם? מי יאמר שלא הייתם בעיניהם כמלאכים?!

למדנו מדברי המדרש, שהקב"ה הוא זה שקובע כיצד יתייחסו אלינו, וכאשר האדם טועה ואינו מאמין ברום ערכו - גם ההסתכלות כלפיו תהיה בהתאם.

למצוינים, אף שלא היה מבורך בכשרונות. מטבע הדברים, נדחק אותו בחור אל הפינה ונחשב כאחד הבחורים השוליים בישיבה.

יום אחד יצא אותו בחור בהפסקת הצהריים לקנות דבר מאכל להשביע את רעבונו, ובדרכו עבר ליד חנות מגבעות והבחין במגבעת יפה ואצילית, עליה חלם כבר זמן מה. נכנס לחנות וביקש למדוד את המגבעת, ולאחר שנוכח לראות שהמגבעת מתאימה לו החליט להשתמש בכל חסכוניותו ולקנות את המגבעת.

יצא הבחור מהחנות בתחושת אצילות ורוממות, בהתאם למגבעת החדשה אותה רכש, והנה עצרה לידו מונית והנהג התעניין אם זקוק לנסיעה. 'מעניין', הרהר הבחור לעצמו, 'מעולם לא הציעו לי שרות כזה בלי שבקשתי, אין זאת אלא שהמגבעת אכן מעניקה לי מראה מכובד!'

כשהגיע לישיבה נאספו סביבו חבריו ושאלו לשלומו, וכשהתחיל

מלאכים. אולם הם ראו את עצמם כקטנים וחסרי ערך ולכן נכשלו בשליחותם.

רבי ישראל מסלנט זצ"ל היה רגיל לומר, שיכול אדם לחיות שבעים או שמונים שנה ועדיין לא להכיר את עצמו באמת, וזאת מפני שלא חקר והעמיק בעצמו לדעת עד כמה הוא יקר, חשוב ומוערך.

וכדברי רבינו יונה בספרו "שערי העבודה" (אות א): "הפתח הראשון הוא, שידע האיש העובד ערך עצמו, ויכיר מעלתו ומעלת אבותיו, וגדלותם וחשיבותם וחיבתם אצל הבורא יתברך, וישתדל תמיד להעמיד עצמו במעלה ההיא ולהתחזק בה תמיד".

אכן, הכרת האדם במעלתו העצמית, היא היסוד הראשון בעבודת ה' יתברך, וכל עלייתו הרוחנית של האדם תלויה בכך.

להמחשת העניין נספר מעשה שאירע לבחור שלמד בישיבה

שחשב ודימה את עצמו הפגין זאת גם כלפי אחרים ובאותו אופן ראו הם אותו...

מדהים לראות עד היכן יכול הדימוי העצמי של האדם להוביל אותו, ומה בכוחו להשפיע ולחולל!

האדם ניזון מהמחשבה שאנשים מעריכים אותו, וכשמחשיב ומעריך את עצמו - נעשה מוערך על ידי הסובבים אותו, וזהו שאמרו רבותינו (אבות ד, יד): "אם אין אני לי, מי לי", דהיינו שצריך האדם לחשוב על האצילות והאישיות שלו.

אך כבר אמר הסבא מקלם זצ"ל, שהעיקר הוא שה"אני" של האדם יהיה שלו ולא של אחרים!

על פי רוב, הבחינה האישית של

הסדר התפלפלו עימו בהבנת דברי רש"י והתוספות, ואושר פנימי רב הציף אותו.

היה ברור לו שחבריו מכבדים אותו בגלל המגבעת המפוארת שקנה, והוא שמח בצעד שעשה.

מה גדולה היתה הפתעתו, כשהגיע לחדרו בסוף היום וניגש אל המראה להביט שוב במגבעת החדשה המונחת על ראשו, והנה נוכח לדעת שהמגבעת שעל ראשו היא זו הישנה!

ורק אז הוא נזכר, כי את המגבעת החדשה השאיר בקופסא על הדלפק בחנות...

אז התברר לו, כי כל הכבוד וההערכה שקיבל, נבעו מחמת הדימוי האצילי שרכש לעצמו באותו היום, וכפי

לעילוי נשמת
שאל בן דינה ז"ל

יהודי, והמשיך: "אומר לך לשם מה באת. אצלנו בפשיסחא, בני אדם באים להכיר את עצמם ואת מהותם הפנימית!"

יכול האדם לחיות מאה ועשרים שנה ולא להכיר את עצמו ואת מהותו, לא לדעת מה גלום בו ומהי שושלת אבותיו המפוארת.

תכלית ביאתנו לעולם היא להכיר את הבורא יתברך, אך לשם כך עלינו להכיר תחילה את עצמיותנו ואת הכוחות הטמונים בנו.

עלינו לזכור שהנשמה שנמצאת בקרבנו חוצבה ממקום עליון, חִלְק אֱלֹהִים מִמָּעַל (איוב לא, ב), והיא מחנכת את האדם, מדריכה ומרוממת אותו, זאת בתנאי שנותן האדם דעתו ורצונו להיות מודרך ולעלות עוד ועוד במעלות התורה היראה וקירבת האלוקים.

אולם, אם האדם אינו מעמיק לחקור את עצמו ולהתקדם בהתאם לתפקידו, אלא מעשיו מובילים על ידי הכרזותיה של החברה, אין

האדם היא, איך העולם מסתכל עליו וכמה הוא חשוב בעיניהם. ולכן הוא מושפע מהסביבה בה הוא נמצא, וכדברי הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ו ה"א): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם".

אל האדמו"ר הקדוש רבי שמחה בונים מפשיסחא זצ"ל, הגיע יהודי וביקש ללמוד אצל הרבי ולהיות כאחד מחסידיו המובהקים.

שאל אותו האדמו"ר: "יהודי יקר, מדוע הגעת עד לפשיסחא, מה ברצונך לדעת ולהכיר?"

"אני רוצה לדעת את ה' יתברך", השיב החסיד.

"אם להכיר את ה' חפצת, יכולת לעשות זאת במקום מגוריך, שהרי גם שם נמצא ה', מלא כל הארץ כבודו' (ישעיהו, ג), השיב הרב לאותו

ניסו הצפרדעים במרץ רב לעלות על העץ הגבוה, אך רובן נכשלו ונפלו באמצע הדרך מחמת חלקלקות העץ.

לבסוף נותרו שלוש צפרדעים שהתאמצו לעלות, אך חברותיהן העומדות למרגלות העץ ריפו את כוחן ושתיים מהן התייאשו.

רק צפרדע אחת דבקה במשימה והמשיכה לעלות על אף כל הקריאות המשכנעות אותה לרדת, עד שלבסוף הצליחה להגיע למרומי העץ ולאכול מהזוחלים הנמצאים שם, ואף זרקה מהם לחברותיה הצפרדעים הנמצאות למטה כדי

הוא משיג את המטרה שלשמה בא לעולם.

ישנו משל נפלא הממחיש את אופן השגת הנחישות והדבקות במטרה: קבוצת צפרדעים חיפשה מקום מחיה חדש ופורה, בו יוכלו לחיות ולהשביע את רעבונם.

לאחר שעות של חיפושים מצאו מקום בסביבות היער, בו היו חרקים וזוחלים רבים, אשר יוכלו להשיב את נפשם ולהחיות את גופם - אך דע עקא - הזוחלים הסתתרו והתחבאו על עץ גבוה וחלק...

מבצע מיוחד

המבצע מוגבל. כל הקודם זוכה

כל הסט (11 חלקים)
רק ב-250 ש"ח בלבד!

לפרטים: 050-4106056

בין השעות 14:00-18:00

אפשרות למשלוח ברחבי הארץ

המבצע

עד גמר המלאי

ולדבוק במטרה, עד שהצליחה במשימתה!

כלב בן יפונה ויהושע בן נון היו גם הם מהתרים את הארץ, אך הם לא התפעלו ולא הושפעו כלל משאר המרגלים שהיו עימם אלא באו והכריזו "טובה הארץ מאד מאד!" (במדבר יד, 1).

על אף שכל המרגלים אמרו אחרת, הם דבקו במטרה ובדרך בה חפץ ה', ובשל כך זכו להישאר בחיים ולהנחיל לעם ישראל את הארץ.

שגם הן תוכלנה לאכול.

כשסיימה, ירדה הצפרדע למטה, שם הקיפו אותה כל חברותיה ושאלו אותה כיצד הצליחה לעלות בלא להתייאש, למרות הקריאות המייאשות מלמטה?

אולם, הצפרדע לא ענתה.

מה התברר?

הצפרדע הזו היתה חרשת!...

עובדה זו שמנעה ממנה לשמוע את דעת הסביבה, אפשרה לה להתקדם

חותמו של מלך

התוספת "והיה לכם לציצית"?

בגמרא (מנחות מג ע"ב) הובאו דברי רבי מאיר: "גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת, משל למלך שאמר לשני עבדיו, לאחד אמר 'הבא לי חותם של טיט' ולאחד אמר 'הבא לי חותם של זהב', ופשעו שניהם ולא הביאו, איזה מהם עונשו מרובה? הוי אומר: זה שאמר לו

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם (במדבר טו, לט).

צריך להבין, לאחר שציוותה התורה לעשות ציצית - "וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל פְּנֵי בְגְדֵיהֶם", ושעליהם לתת פתיל תכלת על הציצית, מה פשר

כשיביטו בסימן עבדותם יתנו לב שאינם בני חורין, לעשות כחפצם במאכלם במלבושם בדיבורם ובכל מעשיהם, כעבד שאימת רבו עליו, ולעמוד בשעה שהאדון מצוה לעמוד, ולעשות כל מלאכות אשר ציווה ה' לעשות".

מצות ציצית אינה מצוה ככל המצוות, שיש בה מעלה ושכר, אלא זהו החותם המעיד שאנו עבדיו של בורא עולם.

כאשר האדם מסתכל על הציצית, עליו לזכור שאין הוא בן חורין לעשות ככל העולה על רוחו, אלא כל העת הוא עבד הבורא שאימת רבו עליו, ולכן עליו לנהוג כמו עבד, לדעת שעליו לעשות כל מה שיצווה עליו הבורא יתברך.

הבא לי חותם של טיט ולא הביא". וכתבו שם התוספות (ד"ה חותם): "מה שמדמה חותם של טיט לציצית, שכך עושים לעבדים, והציצית מעיד על ישראל שהם עבדי הקדוש ברוך הוא, כדאיתא במסכת שבת (נז ע"ב) כבלא דעבדא תנן". ופירש רש"י שם במסכת שבת: "חותם שעושים לעבד בכסותו, לסימן הוכחה שהוא עבד".

כלומר, התורה באה ואומרת: "והיה לכם לציצית", כי הציצית אותה יעשה האדם, תהיה כמו 'כבלא דעבדא' - החותם שעושים בבגדו של העבד להוכחה שהוא עבד, כך הציצית תהיה החותם ליהודי, שהוא עבדו של השי"ת.

מוסיפה התורה ואומרת: "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", וכתב ה"אור החיים" הקדוש: "פירוש,

לעילוי נשמת
חיים בן חביבה ז"ל

ישנם אנשים המתלבשים ככל העולה על רוחם, עם מיני בגדים שונים ומשונים, ולצערנו יש מהם שאף באים לבית המדרש עם בגדים אלו.

על אף שאין איסור בדבר - מ"מ הבגד שלובש האדם משפיע על מהותו.

כאשר האדם לובש בגדים לבנים, צחורים - הדבר מחנך אותו להיות דבוק במשהו עליון. המלבוש מעיד על האדם, על פנימיות נפשו.

אדם הלבוש בבגדים מכובדים, יתקשה לעשות עבירות, לעומת אדם הלבוש כמו חיית השדה, שעלול לחטוא בהן.

זכורני שבצעירותי היה מקובל

שבחורים היו חובשים על ראשם קסקט, ורק כשהגיעו לגיל נישואין היו מתחילים לחבוש מגבעות. תחשבו לעצמכם, בן ישיבה המתגורר בסביבה שאין בה כמעט בני תורה, כיצד הוא נראה בעיני הסובבים כאשר הוא הולך עם חליפה וקסקט, גם בעיצומו של הקיץ...

במקום בו התגוררתי, בטבריה, לא היה אפילו בן ישיבה אחד, ואני הייתי יחיד. בעיצומו של הקיץ, בחום הלוהט ביותר, כאשר כולם מסביב הולכים עם גופיות, הסתובבתי אני עם חליפה וקסקט.

אנשים הציעו לי שלכל הפחות אלך רק עם חולצה, אבל אני אמרתי

זכורני שבצעירותי היה מקובל

זכורני שבצעירותי היה מקובל

זכורני שבצעירותי היה מקובל

זכורני שבצעירותי היה מקובל

זכורני שבצעירותי היה מקובל

השיעור השבועי

של מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

ימי המישי

ימי שלישי

ביאורים נפלאים על פרשת השבוע

שיעור מוסר

בשעה 21:00 בהיכל הישיבה רח' עזרא 1 ירושלים

orhachaim.co.il

ניתן גם לשמוע את השיעור בטלפון: 02-6400000 שלוחה 9

מכללם של דברים למדים אנו על גודל מעלת מצוות ציצית, השומרת ומגינה על האדם וגורמת שהשכינה תשרה עליו.

הציצית היא, כביכול, השכפ"ץ שלנו ועלינו להתחזק ולחזק את אחינו בית ישראל במצוה זו, בפרט בזמנים אלו שאויבנו המסוככים אותנו מכל פינה מאיימים להזיק ולהרע לנו, חלילה.

מצות הציצית מעידה עלינו שאנו עבדי ה' ואיננו בני חורין לעשות כחפצנו ורצוננו, אלא עלינו לעשות את אשר חפץ ה', "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ אֱלֹהֵי חַפְצֶךָ" (תהלים מ, ט).

בגמרא (מנחות מד ע"א) מסופר מעשה באדם אחד (ובמדרש הגדול פרשת שלח איתא ששמו היה נתן) שהיה זהיר במצות ציצית, אך גברו עליו יצרו ותאוותו, וחסך ארבע מאות זהובים כדי

שאלו 'מדי הצבא' שלי... אני חייל בצבא השי"ת...

הייתי כאמור בחור צעיר, ואנשים אמרו לי שזה מתאים לזקנים ולא לצעירים, אבל בחסדי שמים עמדתי על שלי. היתה לי אמונה שאני חייל, עבד של בורא עולם!

זוהי, אפוא, כוונת התורה באומרה: "והיה לכם לציצית". אדם חייב לדעת לאן הוא שייך. אם הוא עבד של בורא עולם, יש כללי לבוש, כללי הנהגה. הציצית שהוא לובש, היא החותם של המלך, היא העדות על כך שהוא עבד המלך, עבדו של מלך מלכי המלכים, וזו גאוה ללכת עם החותם הזה, לתפוס את הציציות ביד ולהכריז קבל-עם ועולם: "אנא עבדא דקודשא בריך הוא" (אני עבדו של הקב"ה).

להצלחת
יהושע בן זמירה

לאחר שראתה את הנס הגדול
שנעשה עימו בזכות מצוה קטנה
שדקדק בעשייתה...

הרי לנו גודל מעלתה של מצוה יקרה
זו!

לנסוע למדינת הים ולעבור שם
עבירה חמורה, אולם ברגע האחרון
באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו
ונמלט מעשות העבירה, ואף אותה
אשה שחפץ לחטוא עימה התגיירה,

מראה סביבתית

כאשר רואים אדם בקלקלתו, במקום
לבוז וללעוג למשבתו, צריך האדם
לדעת שלא בחינם הראו לו זאת, אלא
כדי שיחפש עצות בנפשו לבל ייכשל
כמוהו. כך מראה לנו ההשגחה
העליונה את עצמנו.

הקדמה זו נועדה להבהיר לנו את
חטאם של המרגלים. רש"י מביא את
דברי חז"ל (במדבר רבה טז, ה): "למה
נסמכה פרשת מרגלים לפרשת
מרים? לפי שלקתה בצרעת על עסקי
דיבה שדברה באחיה, ורשעים הללו
ראו ולא לקחו מוסר".

מרים הנביאה דיברה לשון הרע על
משה רבנו ולקתה בצרעת, והמרגלים
"ראו" את אשר קרה, אך לא חשו
שהדבר נוגע אליהם. המאורע הזה לא

וידבר ה' אל משה לאמר. שלח לה
אנשים ויתרו את ארץ פנע אשר אני
נתן לבני ישראל איש אחד אחד
למטה אבתיו תשלחו כל נשיא בהם
(במדבר יג, א-ב).

מקובל בשם ה"בעל שם טוב" הקדוש
וצ"ל, כי כל מה שאנו רואים מסביבנו,
כמוהו כראי אשר בו ההשגחה העליונה
מראה לנו את עצמנו.

צריך, אפוא, האדם להתבונן בכל
הסובב אותו, ולדעת כי השי"ת מראה
לו דברים שונים, שמטרתם ללמדו
לקח ומוסר.

הנה רבותינו אומרים (סוטה ה ע"א): למה
נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה?
לומר לך כי כל הרואה סוטה בקלולה,
יזיר עצמו מן היין.

המותרים ואחרים נוהגים בהם איסור, אל תתירם בפניהם".

יכולים היינו להבין, כי לפנינו גדר של זהירות והתחשבות ברגשותיהם של המחמירים, שאם ינהגו בפניהם היתר בדברים שהם נוהגים בהם איסור, הם עלולים להורות לעצמם היתר בדבר ולרדת ממדרגתם.

ברם, אם זו כוונת חז"ל, מדוע הם קוראים לזה 'קדש עצמך'? הרי כל המטרה היא להזהר לבל יינזק המחמיר, ואין בכך לכאורה בזהירות זו כל 'קדושה', א"כ, מדוע זה מוגדר כ'קדש עצמך'?

אומנם - אומר רבי שלמה וולבה זצ"ל בספרו "עלי שור" (ח"א עמוד קלו) - רבותינו גילו לנו גדר נפלא בקדושה: כאשר אדם נמצא בין אנשים הזהירים יותר ממנו, עליו לשאוף להיות כמותם, ללמוד מוסר ממעשיהם ולרצות להתקדש כמותם.

נגע בעולמם הפנימי ולכן הם לא הסיקו את המסקנות המתבקשות.

והנה, המרגלים הללו בעת שנבחרו לתפקידם היו צדיקים, ולפי רום דרגתם ומעלתם, היה להם להסתכל על מעשה מרים ולדעת להפיק ממנו את הלקחים המתבקשים, ולהחדיר בקרבם זהירות בדיבור לשון הרע.

אך המרגלים "לא לקחו מוסר" באותו רגע, ולכן כבר מרגע זה נקראו 'רשעים'!

כאמור, אדם צריך להתבונן סביבו ולדעת, כי השי"ת מראה לו הן את נגעי עצמו, אבל בד בבד, גם דברים האמורים לעורר באדם כיסופי עלייה והתעלות בעבודת ה'.

על הפסוק (דברים ז, ו): "פִּי עִם קְדוֹשׁ אֶתָּה לֵה' אֱלֹהֶיךָ" דרשו חז"ל בספרי: "קדש עצמך במותר לך - דברים

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

סוגים שונים של דרשות.

פעם ניגש אליו אחד מתלמידי הישיבה ושאלו: "כבוד הרב, האם הערב תתקיים דרשה בישיבה מהרב?"

הרב הקפיד ואמר: "בישיבה אלו שיחות, לא דרשות!"

"מה ההבדל בין דרשה לשיחה?" תמה הבחור, והרב פתח והסביר לו במתק שפתיו:

"בדרשות", כך אמר, "הדרשן מצטט מאמר חז"ל, מביא מאמר אחר שסותר אותו לכאורה, ואז מעלה רעיון איך ליישב את שני המאמרים. בהמשך מביא את דברי חז"ל ממקום אחר ומעוד מקום ומראה כיצד הדברים משתלבים ומשלימים זה את זה. אלו הן דרשות".

"שיחה לעומת זאת", המשיך הרב שבדרון, "עניינה להביא את מאמרי

לכל הפחות כאשר הוא שווה במחיצתם, עליו ללמוד מהנהגותיהם ולהיזהר בזהירות שהם נזהרים, וזהו גדר של קדושה!

כשם שהרואה סוטה בקלקולה, צריך לגדור עצמו לבל יחטא, כך בצד הקדושה, הרואה אנשים המתקדשים ונזהרים בעבודת ה', בתפילה, בלימוד תורה, בקיום מצוות, צריך לעורר עצמו להתחזק ולהתעלות כמותם וזהו גדר של קדושה.

הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל שימש כמשגיח באחת הישיבות, ומלבד זאת היה דרשן גדול.

בכל ליל שבת היה מוסר דרשה בבית הכנסת "זכרון משה" בירושלים לפני ציבור גדול שבא לשמוע אותו.

ביום שבת גם כן היה דורש ברבים, וכמו כן היה דורש במקומות אחרים,

רבותינו, להקשות על עצמינו קושיות ולראות אם נצליח לתרצן... ובאמת, ברוב הפעמים נשארים ללא תירוצים, וחייבים לעבוד כדי למצוא את התשובה האמיתית לשאלה: מדוע המאמר הזה סותר אותי? מה מוטל עלי לעשות כדי לשנות את עצמי שלא תהיה סתירה ביני לבין אותו מאמר חז"ל? זוהי שיחה מוסרית!"

בנו של הסבא מסלבודקה, רבי אברהם שמואל פינקל זצ"ל, בספר "נתיבות המוסר" (מאמר א), כותב כי כל אדם בישראל, טרם גישתו ללמוד מוסר, צריך להבהיר לעצמו תחילה מהו מוסר, ומה אופיו המיוחד אותו ייחוד מהותי משאר דרכי המחשבה המצויים בכתיב הקודש.

הרי כל דרשות חז"ל, בש"ס ובמדרשים, מלאים בענייני מוסר, וכאשר אדם לומד גמרא ומדרשים, יש בלימוד הזה דברי מוסר רבים. מהו, אם כן, הדבר המיוחד בלימוד מוסר?

מי שסבור כי אמירת מוסר היא למסור דרשות מרתקות ומעניינות,

טעות בידו. ואין מדובר על דרשות שדרשו גדולי עולם בדורות עברו, אלא גם על חלק גדול מהדרשות של ימינו, שכל עיקרן אינו בא אלא לגרום הנאה לשומעים על ידי חידודים מפולפלים בנועם המליצה ואומנות הדיבור. בימינו, כל דרשן שמרבה לכלול בדרשתו עניינים ערכיים, מדבר בלשון מהוקצעת, מספר סיפורים מרתקים, הרי זה משובח.

כמובן, אין בכך חיסרון. הבעיה הגדולה היא, כאשר הדרשה היפה באה על חשבון התוכן...

כאשר הדרשן מרכז את כל מאמציו וכישורנותיו ליפוי החיצוני של הדרשה, הוא עלול לסלף ולזייף את הכוונה האמיתית של דברי חז"ל.

חמור מכך, אותו דובר עצמו, כאשר הוא מתרגל למעטפת החיצונית של הדברים, הרי הם נעשים קניין בנפשו, עד שברבות הימים ימצא עצמו מרוחק לגמרי מהאמת האלוקית הצפונה בדברי התורה ומאמרי חז"ל. הוא יהיה מרוחק מבירור מידותיו שלו עצמו, מהבחנת נטיותיו, רצונותיו וכוחותיו הפנימיים החבויים עמוק

ולכאורה - שואל מרן הגרא"מ שך זצ"ל (מחשבת זקנים עמוד קסט) - זהו דבר פלא. אם החכמים והנביאים ומלאכי השרת לא ידעו להשיב מהו החטא הגדול של כלל ישראל, אם כן מדוע נענשו כלל ישראל בחורבן בית המקדש ובגלות? הרי רואים אנו שגדולי עולם לא עמדו על שורש חטאם, ואם כן מהי התביעה על עם ישראל?

אמר הרב שך: החכמים לא ידעו, הנביאים לא ידעו, וגם מלאכי השרת לא ידעו, אבל האדם לבדו היה צריך לדעת! לו רק היה מתבונן בתוך עצמו, יכול היה לדעת את שורש החטא יותר ממלאך, יותר מנביא ויותר מחכם.

זו היתה התביעה של הקב"ה כלפי עם ישראל: מדוע לא התבוננתם ולא הבנתם את עומק חטאיכם, ועל כן הביא עליהם חורבן.

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו "יערות דבש" (ח"א דרוש ג) אומר, כי הדבר הקל ביותר לאדם, הוא לרמות את עצמו, ואילו כדי לרמות אחרים הוא זקוק לתחבולות רבות. בקלות מרמה האדם את עצמו, כי הוא לא

בנכבי נשמתו, עד שימצא עצמו לבסוף ריק מכל שמץ של רוממות התורה ותיקון המידות.

כאמור, את כל הדברים הללו כתב בנו של הסבא מסלבודקה כבר לפני מאה שנים ויותר.

המוסר הוא ההיפך הגמור מכל זה. כל רעיון המתאמת על פי דברי חז"ל נועד לביקורת עצמית, כדי שיבדוק האדם עצמו האם הוא אוחז בדרגה הזאת או לא.

האדם אמור לגלות את הצדדים החלשים שבמידותיו, לברר ולהבחין בנטייתו הפנימיות המכוסות ולעקור את התכונות הרעות שבנפש.

זהו תפקיד המוסר, שהאדם יגלה בו את עצמו.

הגמרא (נדרים פא ע"א) אומרת, כי את השאלה ששואל הנביא ירמיהו ערב החורבן (ירמיהו ט, יא) "עַל מָה אֶבְכֶּה הָאָרֶץ", שאלו את החכמים ולא ידעו להשיב, כך גם את הנביאים ואת מלאכי השרת, עד שהקב"ה עצמו השיב: "עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי" (שם, יב).

ואם כך, האדם שיזכה להעמיק
בנשמתו ולגלות את עצמו, מדרגתו
גבוהה יותר מזו של מי שזכה לגילוי
אליהו, שהרי אליהו הנביא הפך להיות
מלאך, ואם האדם מגלה את שורש
נשמתו, הרי הוא מגלה נשמה גבוהה
יותר מזו של מלאכים, נמצא שגדול
הוא יותר מאשר גילוי אליהו.

זו עבודת המוסר: שיכיר האדם את
עצמו, את כוחותיו, את עומק נשמתו.
להבין את הסתירות הפנימיות
שבהנהגתו ולתקן.

מתבונן ואינו מחפש להכיר את עצמו.
ואם אדם מתרגל לכך, הרי כל לשונו
מרמה רחמנא ליצלן.

הרב וולבה בספרו "עלי שור" (ח"ב עמוד
רעו) כותב דבר נפלא בשם גאון
המחשבה רבי יצחק הוטנר זצ"ל:
הסבא מסלבודקה זצ"ל היה שואל: מי
גדול יותר, האדם או מלאכי השרת?
רבותינו אומרים שנשמת האדם
גדולה יותר.

מבצע מיוחד

המבצע מוגבל. כל הקודם זוכה

כל הסט (11 חלקים)
רק ב-250 ש"ח בלבד!

המבצע

עד גמר המלאי

לפרטים: 050-4106056

בין השעות 14:00-18:00

אפשרות למשלוח ברחבי הארץ

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל רחאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מויכל בת אסתר הי"ו,
התנוקת נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איהה הי"ו, מרים בת זהרה הי"ו,
מזל בת מרים הי"ו, אליעזר בן רגינה הי"ו, ר' יהודה בן עישה הי"ו,
רחל רחאם ללה בת נרקיס הי"ו, תמר בת רגינה הי"ו,
רחל בת נגימה כוכבה הי"ו, לאה בת פנינה הי"ו,
מרדכי צבי בן רגינה הי"ו, ר' יגאל בן מלכה הי"ו, יעקב בן ברטה הי"ו,
יהונתן בן מרים הי"ו, יוסף בן ציונה הי"ו, ר' יצחק בן נעימה הי"ו ת.נצ.ב.ה.